

Súd: Okresný súd Prievidza
Spisová značka: 12Ps/3/2019
Identifikačné číslo súdneho spisu: 3819201692
Dátum vydania rozhodnutia: 14. 08. 2019
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Róbert Matulák
ECLI: ECLI:SK:OSPD:2019:3819201692.4

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Okresný súd Prievidza sudcom JUDr. Róbertom Matulákom v právnej veci navrhovateľa: Okresná prokuratúra Prievidza, so sídlom M. Mišíka 22, Prievidza, v konaní o obmedzenie spôsobilosti na právne úkony u C. X., nar. XX.X.XXXX, trvale bytom G., Y. XXX, zastúpená procesným opatrovníkom: Mgr. Vojtech Chmelan, vyšší súdny úradník Okresného súdu Partizánske, takto

rozhodol:

I. O b m e d z u j e spôsobilosť na právne úkony C. X., nar. XX.X.XXXX, trvale bytom G., Y. XXX, tak, že nie je spôsobilá nakladať s hnutelným a nehnuteľným majetkom, akýmkoľvek spôsobom ho zaťažovať, spísať závet, preberať dôchodok, resp. iné dávky, či finančnú hotovosť, hospodáriť s akoukoľvek hotovosťou, uzatvárať kúpne zmluvy, darovacie zmluvy, zmluvy o úvere, zmluvy o pôžičke a iné zmluvy s právnickými a fyzickými osobami, byť ručiteľom iným osobám, rozhodovať o svojej zdravotnej a sociálnej starostlivosti, samostatne vystupovať pre súdmi, orgánmi štátnej správy a samosprávy, finančnými inštitúciami.

II. Za opatrovníka C. X., nar. XX.X.XXXX, u s t a n o v u j e Obec Liešťany.

III. Oprávnením aj povinnosťou opatrovníka je starať sa o opatrovanú, o jej hnutelný a nehnuteľný majetok, preberať za ňu dôchodok, resp. iné dávky a finančnú hotovosť, zastupovať ju pred súdmi, orgánmi štátnej správy a samosprávy, finančnými ústavami, vrátane nebankových subjektov, tak, aby neutrpela žiadnu ujmu na svojich právach.

IV. Úkony presahujúce rámec bežnej veci podliehajú schváleniu súdu.

V. Ostatné právne úkony bude opatrovaná C. X., nar. XX.X.XXXX, vykonávať sama.

VI. Opatrovníkovi u k l a d á raz do roka, najneskôr do 30.7. toho ktorého kalendárneho roka, podávať súdu písomnú správu o svojej činnosti a o hospodárení s majetkom C. X., nar. XX.X.XXXX.

VII. Štátu náhradu trov proti účastníkom konania n e p r i z n á v a .

VIII. Žiaden z účastníkov n e m á právo na náhradu trov konania.

o d ô v o d n e n i e :

1. Navrhovateľ návrhom, podaným na súd, dňa 15.4.2018, navrhol obmedziť spôsobilosť na právne úkony u C. X., tak, že nie je spôsobilá nakladať s hnutelným a nehnuteľným majetkom, akýmkoľvek spôsobom ho zaťažovať, spísať závet, preberať dôchodok, resp. iné dávky, či finančnú hotovosť, hospodáriť s akoukoľvek hotovosťou, uzatvárať kúpne zmluvy, darovacie zmluvy, zmluvy o úvere, zmluvy o pôžičke a iné zmluvy s právnickými a fyzickými osobami, byť ručiteľom iným osobám, rozhodovať o

svojej zdravotnej a sociálnej starostlivosti, samostatne vystupovať pre súdmi, orgánmi štátnej správy a samosprávy, finančnými inštitúciami. Takisto navrhol ustanoviť posudzovanej za opatrovníka Obec Liešťany. Návrh zdôvodnili tým, že uznesením vyšetrovateľa Odboru kriminálnej polície, Okresného riaditeľstva Policajného zboru Prievidza, sp.zn. ČVS: ORP-56/1-VYS-PD-2018, bolo dňa 22.1.2018 podľa § 199 ods. 1 Trestného poriadku začaté trestné stíhanie a súčasne bolo podľa § 206 ods. 1 Trestného poriadku vznesené obvinenie C. X. pre prečin krivého obvinenia podľa § 345 ods. 1 Trestného zákona na tom skutkovom základe, že v liste zo dňa 20.6.2017, adresovanom Generálnej prokuratúre Slovenskej republiky Iživo obvinila poškodenú L.. O. Z., v úmysle privodiť jej trestné stíhanie, zo spáchania prečinu porušovanie domovej slobody podľa § 194 ods. 1 a 2 písm. a/, c/ Trestného zákona, ktorého sa mala dopustiť tým, že v presne nezistené dni, v noci od 23,00 hod. chodí po rodinných domoch aj do záhrady, či nehnuteľností posudzovanej, kde jej vypiluje ovocné stromy, hlobí koly, pravidelne po 24,00 hod. strojom kope jamy, okráda ju o majetok a to aj tým spôsobom, že JUDr. Z. od roku 2002 v čase od 17,00 - 18,00 hod. do 22,00 hod. navštevuje suseda C. X., F., ktorého oškodeje a on to potom hľadá u C. X., a mesačne ju takto pripraví o 50 až 60 eur a zároveň najmenej od 15.6.2015 L.. Z. po nociach sprevádza po jej dome v Liešťanoch troch občanov rómskej národnosti z Valaskej Belej. V priebehu vyšetrovania vznikli pochybnosti o duševnom stave posudzovanej. Sudca pre prípravné konanie OS Prievidza preto vydal dňa 5.2.2018 pod sp.zn. 6Tp 2/2018 príkaz na vyšetrenie jej duševného stavu. Uznesením vyšetrovateľa Odboru kriminálnej polície, Okresného riaditeľstva PZ Prievidza, sp.zn. ČVS: ORP-XX/X-VYS-PD-XXXX, zo dňa 7.2.2018 bol na vyšetrenie duševného stavu obvinenej C. X. pribratý znalec, U.. I.. Z dôvodu nespoluprácu obvinenej so znalcom, tento nebol spôsobilý znalecký posudok spracovať a preto prokurátor dňa 31.7.2018, pod sp.zn. 2Pv 98/18/3307-22, podal súdu návrh na nariadenie pozorovania duševného stavu obvinenej C. X. v zdravotníckom ústave. Sudca pre prípravné konanie OS Prievidza následne, dňa 1.8.2018, pod sp.zn. 15Tp 40/2018, vydal uznesenie, ktorým nariadil pozorovanie obvinenej C. X. v zdravotníckom ústave. Uznesením vyšetrovateľa Odboru Kriminálnej polície, Okresného riaditeľstva PZ Prievidza, sp.zn. ČVS: ORP-56/1-VYS-PD-2018, zo dňa 24.9.2018, bola na vyšetrenie duševného stavu obvinenej C. X., pozorovaním v zdravotníckom ústave - Psychiatrická nemocnica Profesora U. v Kremnici, pribratá znalkyňa MUDr. Jarmila Opáthová. Zo znaleckého posudku MUDr. Jarmily Opáthovej vyplýva, že obvinená C. X. tak v čase spáchania skutku ako aj v čase vyšetrenia, trpela organickou bludovou poruchou a dementným syndrómom. V rámci organickej bludovej - paranoidnej poruchy trpí chorobnými bludnými paranoidne perzekučnými presvedčeniami zameranými najmä na starostu obce, poškodenú ako aj svojich susedov, pričom v rámci dementného syndrómu je zrejmy postupný úbytok jej pamäťových, intelektuálnych a poznávacích schopností a tiež aj hrubé chorobné narušenie úsudku. V čase spáchania skutku v plnej miere nebola schopná rozpoznať nebezpečnosť svojho konania pre spoločnosť a tiež v plnej miere nebola tiež schopná svoje konanie ovládať, motív jej konania je patický, vyplývajúci z jej vyššie uvedených ochorení. Uvedené chorobné stavy u obvinenej pre plne rozvinutý bludný paranoidne perzekučný systém s poruchami pamäte a chorobný úsudok, chorobným spôsobom skresľujú vnímanie reality a výpovede obvinenej. Takéto chorobné myslenie a správanie je nevyvrátené a liečbou len parciálne ovplyvniteľné, bez dosiahnutia stavu plného uzdravenia. Znalkyňa okrem potreby uloženia ústavného psychiatrického liečenia obvinenej navrhla obmedziť jej spôsobilosť na právne úkony a umiestniť ju v ústave sociálnej starostlivosti. Uviedla tiež, že pobyt obvinenej na slobode je bez adekvátnej psychiatrickej liečby nebezpečný pre spoločnosť v zmysle rizika opakovania agresívneho správania, že obvinená sama nedokáže spolupracovať pri ambulantnej liečbe pri jej paranoidnom a bludnom nastavení, že nie je schopná chápať zmysel trestného konania a ani zmysel eventuálne uloženého trestu. V zmysle záverov znaleckého posudku prokurátor Okresnej prokuratúry Prievidza uznesením, sp.zn. 2Pv 98/18/3307-38, zo dňa 3.4.2015, podľa § 215 ods. 1 písm. e/ Trestného zákona, zastavil trestné stíhanie obvinenej C. X., stíhanej pre prečin krivého obvinenia podľa § 345 ods. 1 Trestného zákona, pretože obvinená nebola v čase činu pre nepríčetnosť trestne zodpovedná, pretože v dôsledku organickej bludovej poruchy a dementného syndrómu nemohla rozpoznať protiprávnosť svojho konania a ani svoje konanie ovládať. V nadväznosti na vyššie uvedené, najmä na závery znaleckého posudku v bode 3, má prokurátor ako navrhovateľ daný právny záujem na tom, aby C. X. súd obmedzil spôsobilosť na niektoré právne úkony a ustanovil jej opatrovníka, pretože táto trpí duševnou poruchou - prítomnosť organickej bludovej poruchy a dementný syndróm, v dôsledku ktorej nie je schopná si sama obstaráť svoje veci, pričom ide o stav liečbou len málo ovplyvniteľný. Demencia je totiž ochorenie trvalé, ktoré sa liečbou dá spomaliť, pozvoľne však bude dochádzať k ďalšiemu prehĺbovaniu stavu. C. X. žije samostatne, bez priamych rodinných príslušníkov a preto za opatrovníka by mohla prichádzať v úvahu obec G., prípadne zdravotnícke zariadenie, v ktorom bude umiestnená.

2. V priebehu konania, uznesením č.k. 12Ps/3/2019-66, zo dňa 29.4.2019, ustanovil súd posudzovanej procesného opatrovníka, v osobe Mgr. Vojtecha Chmelana, vyššieho súdneho úradníka Okresného súdu Partizánske. Procesný opatrovník sa k meritu veci nevyjadril, na pojednávanie sa nedostavil. V súlade s ust. §180 Civilného sporového poriadku (ďalej len „CSP“), pojednával súd vo veci v jeho neprítomnosti.

3. Dokazovaním, vykonaným na pojednávaní, vypočutím navrhovateľa, posudzovanej a súdom ustanovenej znalkyne a oboznámením obsahu spisu - návrh č.l. 1, uznesenie ČVS: ORP-56/1-VYS-PD-2018 zo dňa 22.1.2018 o začatí trestného stíhania a vznesenie obvinenia č.l. 5, príkaz súdu na vyšetrovanie duševného stavu posudzovanej sp.zn. 6Tp/2/2018 č.l. 7, uznesenie ČVS: ORP-56/1-VYS-PD-2018 zo dňa 7.2.2018 č.l. 9, návrh prokuratúra na nariadenie pozorovania obvinenej v zdravotníckom ústave sp.zn. 2Pv 98/18/3307 z 30.7.2018 č.l. 11, uznesenie súdu o nariadení pozorovania duševného stavu posudzovanej zo dňa 1.8.2018 sp.zn. 15Tp/40/2018 z 1.8.2018 č.l. 13, uznesenie ČVS: ORP-56/1-VYS-PD-2018 zo dňa 24.9.2018 č.l. 16, Znalecký posudok č., oznámenie obce G. č.l. 64, zápisnica o výsluchu posudzovanej na mieste samom v Psychiatrickej nemocnici Kremnica č.l. 74, obsah znaleckého posudku vypracovaného súdom ustanoveného znalca č.l. 90, oznámenie Psychiatrickej nemocnice Profesora Matulaya zo dňa 6.8.2019 a obsah spisu OS Prievidza sp.zn. 2Nt/10/2019, mal súd zistený tento skutkový stav veci:

4. Pre skutok uvedený v bode 1. odôvodnenia tohto rozhodnutia, bolo začaté proti posudzovanej trestné stíhanie. V rámci predmetného trestného konania bol vo veci podaný písomný znalecký posudok č. 16/2019, zo dňa 18.3.2019, vypracovaný MUDr. Jarmilou Opáthovou, znalkyňou z odboru Zdravotníctvo a farmácia, odvetvie Psychiatria (liečba alkoholizmu a toxikománie, gerontopsychiatria), zo záveru ktorého okrem iného vyplynulo, že posudzovaná tak v čase spáchania skutku ako aj v čase vyšetrovania, trpela organickou bludovou poruchou a dementným syndrómom. V rámci organickej bludovej - paranoidnej poruchy trpí chorobnými bludnými paranoidne perzekučnými presvedčeniami, zameranými najmä na starostu obce, poškodenú ako aj svojich susedov, pričom v rámci dementného syndrómu je zrejmy postupný úbytok jej pamäťových, intelektuálnych a poznávacích schopností a tiež aj hrubé chorobné narušenie úsudku. V čase spáchania skutku v plnej miere nebola schopná rozpoznať nebezpečnosť svojho konania pre spoločnosť a tiež v plnej miere nebola tiež schopná svoje konanie ovládať, motív jej konania je patický, vyplývajúci z jej vyššie uvedených ochorení. Uvedené chorobné stavy u posudzovanej pre plne rozvinutý bludný paranoidne perzekučný systém s poruchami pamäte a chorobným úsudkom, chorobným spôsobom skresľujú vnímanie reality a výpovede obvinenej. Takéto chorobné myslenie a správanie je nevyvráťiteľné a liečbou len parciálne ovplyvniteľné, bez dosiahnutia stavu plného uzdravenia. Znalkyňa okrem potreby uloženia ústavného psychiatrického liečenia obvinenej navrhla obmedziť jej spôsobilosť na právne úkony a umiestniť ju v ústave sociálnej starostlivosti. Uviedla tiež, že pobyt obvinenej na slobode je bez adekvátnej psychiatrickej liečby nebezpečný pre spoločnosť v zmysle rizika opakovania agresívneho správania, že obvinená sama nedokáže spolupracovať pri ambulantnej liečbe pri jej paranoidnom a bludnom nastavení, že nie je schopná chápať zmysel trestného konania a ani zmysel eventuálne uloženého trestu. V zmysle záverov znaleckého posudku prokurátor Okresnej prokuratúry Prievidza uznesením zastavil trestné stíhanie posudzovanej, stíhanej pre prečin krivého obvinenia podľa § 345 ods. 1 Trestného zákona, pretože obvinená nebola v čase činu pre nepričetnosť trestne zodpovedná, pretože v dôsledku organickej bludovej poruchy a dementného syndrómu nemohla rozpoznať protiprávnosť svojho konania a ani svoje konanie ovládať.

5. Dňa 28.5.2019, súd, pri osobnej účasti zákonného sudcu, vypočul posudzovanú C. X., v Psychiatrickej nemocnici Kremnica, kde bola v tom čase hospitalizovaná. Posudzovaná bola počas výsluchu riadne ustrojená a na otázky súdu spontánne odpovedala. Takisto prevzala zo strany súdu aj všetky písomnosti, týkajúce sa predmetnej veci, pričom sa vyjadrovala aj ku skutku, ktorý jej bol v trestnom konaní kladený za vinu. Okrem iného povedala, že v podstate so všetkými ľuďmi vychádza dobre. Neoznačila žiadnu konkrétnu osobu z rodinného prostredia, s ktorou by bola v pravidelnom kontakte a ktorá prípadne by jej vedela poskytnúť nejakú pomoc. Uviedla, že aj v nemocnici, kde sa práve nachádza, vychádza s každým dobre. Z jej výpovede bolo zrejme, že si vážnosť svojho zdravotného stavu neuvedomuje, pričom počas výsluchu sa vyjadrovala aj k veciam, na ktoré sa jej súd nepýtal.

6. Zamestnankyňa Psychiatrickej nemocnici v Kremnici, G. Y., ktorá bola pri výsluchu posudzovanej prítomná, uviedla, že sa s posudzovanou stretáva, nemá s ňou žiadne problémy, a ich vzájomná komunikácia je „normálna“.

7. Zo záveru znaleckého posudku súdom ustanovenej znalkyne, MUDr. Márie Majzlanovej, znalkyne z odboru Zdravotníctvo a farmácia, odvetvie Psychiatria, č. 43/2019, zo dňa 29.7.2019, vyplýva, že z psychiatrického hľadiska posudzovaná v súčasnej dobe trpí duševnými poruchami - dementným syndrómom v spolupôsobení s organickou poruchou a bludmi. Ide o duševné poruchy trvalého a nezvratného charakteru. Jej osobnosť je organická (s poškodením nervového systému a mozgového substrátu) nešpecifikovanej etiológie, s prejavmi dementného syndrómu s úpadkom kognitívnych (poznávacích) funkcií (orientačne mierneho až stredne ťažkého stupňa) v spolupôsobení s trvalou poruchou myslenia (organickou poruchou s bludmi), manifestujúcou sa prítomnosťou pretrvávajúcich bludov, v dôsledku čoho chorobne skreslenie vyhodnocuje realitu, jej konanie a správanie je chorobne motivované, sociálne sa izoluje, podáva trestné oznámenie na osoby domnele ju poškodzujúce, chorobne sa sťažuje na úradoch, správa sa poruchovo (zabarikádovanie sa v dome, s vulgárnym a agresívnym správaním...). Úpadok poznávacích funkcií (pamäť, pozornosť, reč, rýchlosť myslenia...) sa prejavuje najmä oslabenou novopamäťou, pozornosťou, oslabenou schopnosťou abstrakcie, narušením exekutívnych funkcií (plánovanie, organizovanie, predvídanie, sebakontrola), s následkom oslabenia chápatosti, úsudku, kritickosti, pričom úsudok a kritickosť sú navyše chorobne ovplyvnené aj bludovou poruchou. Posudzovanej úplne chýba náhľad na duševné ochorenie, z vlastného rozhodnutia by liečenie nepodstúpila, je potrebný u nej dohľad nad užívaním nutnej (antipsychotickej a skľudňujúcej) liečby, pritom doterajšou liečbou došlo u posudzovanej v rámci bludovej poruchy len k oslabeniu emočného náboja, s pretrvávaním porúch myslenia manifestujúcich sa bludovým paranoidne - perzekučným systémom. Celková prognóza duševného ochorenia je nepriaznivá, posudzovaná nie je schopná samostatnej existencie mimo chránených podmienok ústavu a to aj z dôvodu obmedzenej schopnosti komplexných (zložitých) aktivít, nie je schopná rozhodovania o akejkoľvek svojej zdravotnej a sociálnej starostlivosti, nie je schopná účelného hospodárenia s majetkom a financiami ani samostatného vystupovania pred úradmi, a inštitúciami. Je tiež čiastočne inkontinentná, bez dohľadu zanedbávajúca svoju hygienu. Posudzovaná vzhľadom na zistený zdravotný stav s trvalou poruchou myslenia (organickou poruchou s bludmi), v dôsledku ktorej chorobne skresľuje vyhodnocuje realitu je v zníženej miere schopná ovládať svoje konanie a správanie. Vzhľadom na zistený zdravotný stav nie je dostatočne spôsobilá sama si obstaráť svoje záležitosti. U menovanej sú splnené podmienky na obmedzenie spôsobilosti na právne úkony (znalkyňa tieto obmedzenia vymedzila v tom rozsahu, ako sú uvedené vo výroku I. tohto rozhodnutia). Súčasne znalkyňa uviedla, že posudzovaná vzhľadom na svoj psychický stav (dementný syndróm v spolupôsobení s organickou poruchou s bludmi) je schopná len chorobne skreslene vnímať a posudzovať realitu a teda aj priebeh súdneho pojednávania. Nie je schopná pochopiť význam súdneho rozhodnutia.

8. Z výpovede znalkyne na pojednávaní mal súd zistené, že na záveroch svojho písomne podaného znaleckého posudku v celom rozsahu trvá. Uviedla, že prognóza u posudzovanej je veľmi nepriaznivá a je v podstate potrebné, aby bola umiestnená v nejakom zariadení, pretože nie je schopná samostatnej existencie. Trpí bludnými prejavmi, ktoré potom ovplyvňujú celý jej život. Nie je v silách posudzovanej, aby mohla samostatne existovať, napr. aj v domácom prostredí, okrem prípadu, že by sa o ňu staral nejaký opatrovateľ. Po oznámení znalkyni zo strany súdu, že posudzovaná bola z psychiatrickej nemocnice prepustená, znalkyňa uviedla, že k jej prepusteniu došlo zrejme na nejaký jej nátlak, alebo na prosté dožadovanie sa prepustenia. Jej prepustenie je však podľa nej rizikové, pretože lieky, ktoré sú jej predpísané, užívať sama zrejme nebude a nikdy nebude ani chodiť na kontroly. V prípade, že aj áno, bude sa sťažovať, že jej ubližujú a bude hľadať niekoho, kto uverí jej chorobným tvrdeniam a bude stáť na jej strane. Takisto môže indukovať svoje okolie chorobným prejavom. Vyslovila názor, že nariadenia ústavnej liečby u posudzovanej by bolo bezpredmetné bez toho, ak by posudzovaná nebola obmedzená v spôsobilosti na právne úkony, poukazujúc na to, že posudzovaná nemá žiaden náhľad na svoju liečbu.

9. Zástupkyňa Okresnej prokuratúry Prievidza na pojednávaní okrem iného uviedla, že u posudzovanej sú splnené podmienky na jej obmedzenie v spôsobilosti na právne úkony. Vo veci je preukázané, že posudzovaná trpí duševnými poruchami a to dementným syndrómom v spolupôsobení s organickou poruchou s bludmi, pričom ide o duševné poruchy trvalého a nezvratného charakteru. V dôsledku svojho zdravotného stavu nie je posudzovaná spôsobilá vykonávať úkony, ktoré vo svojom znaleckom posudku vymedzila znalkyňa (bod 2). Žiada teda, aby návrhu na obmedzenie spôsobilosti na právne úkony u posudzovanej bolo v celom rozsahu vyhovené. Irena Šedíková žije samostatne bez priamych rodinných príslušníkov, pričom sa nepodarilo nájsť osobu, ktorá by bola ochotná a spôsobilá funkciu opatrovníka menovanej vykonávať a preto s poukazom na ustanovenie § 27 ods. 3 Občianskeho zákonníka (ďalej aj

len „OZ“) navrhla, aby súd posudzovanej ustanovil ako opatrovníka obec G., ktorému vymedzí rozsah opatrovníckych práv a povinností.

10. Na tunajšom súde sa vedie, pod sp.zn. 2Nt/10/2019, takisto konanie o návrhu Okresnej prokuratúry Prievidza, zo dňa 3.5.2019, o uloženie ochranného psychiatrického liečenia ústavnou formou u posudzovanej. Vo veci ešte rozhodnuté nebolo, je nariadený termín pojednávania na deň 11.9.2019.

11. Z listu obce G., doručeným tunajšiemu súdu, dňa 18.4.2019, mal súd zistené, že v obci G. žije brat matky posudzovanej. P. P. M., narodený v roku XXXX z dôvodu vyššieho veku nesúhlasí s tým, aby ho súd ustanovil v konaní za procesného opatrovníka posudzovanej. Ostatní rodinní príslušníci pána M. P. neprejavili záujem byť ustanovení za opatrovníka posudzovanej. Z dôvodu zaneprázdnenosti nemôže súhlasí s tým, aby bola obec G. ustanovená ako opatrovník v predmetnom konaní posudzovanej.

XX. Z oznámenia P. nemocnice P. U., M., zo dňa X.X.XXXX, ktoré bolo doručené dňa X.X.XXXX do spisu tunajšieho súdu sp.zn. XNt XX/XXXX, mal súd zistené, že pacientka C. X. bola dňa 5.8.2019, na vlastnú žiadosť, prepustená do ambulantnej starostlivosti.

13. Podľa § 10 ods. 2 Občianskeho zákonníka, ak fyzická osoba pre duševnú poruchu, ktorá nie je len prechodná, alebo pre nadmerné požívanie alkoholických nápojov alebo omamných prostriedkov, či jedov, je schopná robiť len niektoré právne úkony, súd obmedzí jej spôsobilosť na právne úkony a rozsah obmedzenia určí v rozhodnutí.

14. Podľa § 26 Občianskeho zákonníka, pokiaľ fyzické osoby nie sú spôsobilé na právne úkony, konajú za nich ich zákonní zástupcovia.

15. Podľa § 27 ods. 2 Občianskeho zákonníka, zákonným zástupcom fyzickej osoby, ktorú súd rozhodnutím pozbavil spôsobilosti na právne úkony alebo ktorej spôsobilosť na právne úkony súd rozhodnutím obmedzil, je súdom ustanovený opatrovník.

16. Podľa § 27 ods. 3 OZ, ak sa za opatrovníka nemôže ustanoviť príbuzný fyzickej osoby, ani iná osoba, ktorá spĺňa podmienky pre ustanovenie za opatrovníka, ustanoví súd za opatrovníka orgán miestnej správy, prípadne jeho zariadenie, ak je oprávnené vystupovať svojím menom (§ 18 ods. 1).

17. Podľa § 248 ods. 1 a 2 Civilného mimosporového poriadku (ďalej len „CMP“), konanie o obmedzení spôsobilosti na právne úkony je spojené s konaním o ustanovení opatrovníka podľa §§ 272 až 277 CMP. Ak súd rozhodne o obmedzení spôsobilosti na právne úkony, vo výroku rozsudku vymedzí rozsah, v akom spôsobilosť na právne úkony obmedzil, a ustanoví obmedzenému na právne úkony opatrovníka.

18. Súd po vykonanom dokazovaní, vychádzajúc z citovaných ustanovení OZ, návrhu na obmedzenie spôsobilosti na právne úkony u Ireny Šedíkovej vyhovel. V konaní bolo preukázané, že posudzovaná v súčasnej dobe trpí duševnými poruchami - dementným syndrómom v spolupôsobení s organickou poruchou a bludmi. Ide o duševné poruchy trvalého a nezvratného charakteru. Posudzovanej úplne chýba náhľad na duševné ochorenie, z vlastného rozhodnutia by liečenie nepodstúpila, je potrebný u nej dohľad nad užívaním nutnej (antipsychotickej a skľudňujúcej) liečby, pritom doterajšou liečbou došlo u posudzovanej v rámci bludovej poruchy len k oslabeniu emočného náboja, s pretrvávaním porúch myslenia manifestujúcich sa bludovým paranoidne - perzekučným systémom. Celková prognóza duševného ochorenia je nepriaznivá, posudzovaná nie je schopná samostatnej existencie mimo chránených podmienok ústavu a to aj z dôvodu obmedzenej schopnosti komplexných (zložitých) aktivít, nie je schopná rozhodovania o akejkoľvek svojej zdravotnej a sociálnej starostlivosti, nie je schopná účelného hospodárenia s majetkom a financiami ani samostatného vystupovania pred úradmi, a inštitúciami. Je tiež čiastočne inkontinentná, bez dohľadu zanedbávajúca svoju hygienu. Posudzovaná vzhľadom na zistený zdravotný stav s trvalou poruchou myslenia (organickou poruchou s bludmi), v dôsledku ktorej chorobne skresľuje vyhodnocuje realitu je v zníženej miere schopná ovládať svoje konanie a správanie. Vzhľadom na zistený zdravotný stav nie je dostatočne spôsobilá sama si obstarat' svoje záležitosti. Uvedené skutočnosti mal súd preukázané zo záverov oboch vyššie uvedených znaleckých posudkov a čiastočne aj zo samotnej výpovede posudzovanej pred súdom (bolo zrejmé, že si svoj zhoršený zdravotný stav vôbec neuvedomuje, rozprávala aj o veciach, na ktoré nebola dopytovaná). V dôsledku tejto duševnej poruchy nie je posudzovaná, podľa názoru súdu, schopná robiť takmer

žiadne úkony, týkajúce sa jej osoby, nie je schopná náležite vnímať, komunikovať, postarať sa riadne o seba. Je nevyhnutné, aby v takmer všetkých jej záležitostiach konala a rozhodovala za ňu iná osoba, preto súd obmedzil Irenu Šedíkovú v spôsobilosti na právne úkony v rozsahu, ktorý rozsah vymedzil vo výrokovvej časti tohto rozsudku. Menovaná nie je schopná predovšetkým nakladať so svojim majetkom, hospodáriť s peniazmi, nie je schopná uzatvárať a posudzovať akékoľvek úkony a rozhodovať o svojej zdravotnej starostlivosti.

19. Súd zisťoval v priebehu konania takisto osobu, ktorá by bola spôsobilá a ochotná zabezpečovať nesvojprávnej vo funkcii hmotnoprávneho opatrovníka starostlivosť. Nijakú takú osobu však výsluchom posudzovanej a ani dopytom na obec G., v ktorej posudzovaná býva a má trvalý pobyt, nezistil. Z týchto dôvodov a za tejto situácie, konajúci súd nemal inú možnosť, ako ustanoviť posudzovanej tzv. verejného opatrovníka, v súlade s ust. § 27 ods. 3 Občianskeho zákonníka (R 54/1984), s tým, že v prípade ustanovenia orgánu miestnej správy za opatrovníka osobe pozbavenej alebo obmedzenej spôsobilosti na právne úkony nie je ustanovenie viazané na súhlas týchto orgánov (ZIV s. 424). Preto súd aj napriek nesúhlasu, ustanovil do funkcie opatrovníka obec G., v ktorej obci posudzovaná žije a súčasne má trvalý pobyt a ktorý subjekt zrejme ako jediný bude môcť vo veci opatrovania nesvojprávnej, minimálne do času, kým posudzovaná nebude umiestnená v ústave sociálnej starostlivosti, zjednať nápravu, zabezpečiť posudzovanej pomoc na požadovanej úrovni a predovšetkým zamedziť tomu, aby bol ohrozený život alebo zdravie posudzovanej. Súčasne súd určil obci G. rozsah práv a povinností v súvislosti s výkonom funkcie opatrovníka. Takýto „nútený“ výkon funkcie zástupcu nesvojprávneho je nevyhnutný v prípade, kedy nie je možné nájsť osobu, ktorá by bola ochotná a spôsobilá funkciu opatrovníka vykonávať. Ani za tejto situácie nemožno ponechať nesvojprávnu bez zástupcu. V civilizovanej spoločnosti je neprípustné ponechať nesvojprávnu osobu bez zástupcu, ktorý by za ňu konal tak, aby napriek jej znevýhodnenej pozícii nedošlo na jej strane k ujme, a konal tiež tak, aby boli vytvorené predpoklady jej plnohodnotného vystupovania v právnych vzťahoch a tým do dôsledku aj predpoklady dôstojnej existencie. Zákon tu vznáša oprávnenú požiadavku na obec, ako v zásade najbližšiu univerzálnu verejnú komunitu nesvojprávneho, aby sa postarala o svojho člena. To neznamena, že opatrovník nesvojprávneho, ako jeho hmotnoprávny zástupca v zmysle § 26 OZ, je povinný vykonávať faktickú starostlivosť o nesvojprávnu. Náplňou uvedenej funkcie opatrovníka je konať za obmedzenú v spôsobilosti na právne úkony právne v rozsahu, v ktorom právne nemôže konať sám. Opatrovník nesvojprávneho je teda povinný vystupovať za nesvojprávneho iba v právnych vzťahoch. Zastupuje z dôvodu obmedzenia či pozbavenia spôsobilosti na právne úkony, a preto iba pri právnych úkonoch, či obdobných právnych jednaniach. Ak je potrebná starostlivosť o nesvojprávneho, je povinnosťou opatrovníka realizovať za nesvojprávneho také právne úkony, na základe ktorých sa nesvojprávne starostlivosť dostane. Opatrovník však nie je povinný vykonávať faktickú starostlivosť o nesvojprávneho sám. Funkcia opatrovníka podľa § 27 ods. 3 OZ spočíva v právnom jednaní za nesvojprávneho, ku ktorému nie je osobný kontakt primárne nevyhnutný, ako by tomu bolo v prípade faktickej starostlivosti.

20. V súlade s 274 ods. 2 CMP súd zároveň vymedzil rozsah práv a povinností opatrovníkovi, ktorý rozsah zodpovedá úmerne vymedzeniu obmedzenia spôsobilosti na právne úkony u posudzovanej.

21. V súlade s § 93 vyhlášky č. 543/2005 Z.z. o Spravovacom a kancelárskom poriadku pre okresné sudy, krajské sudy, Špeciálny súd a vojenské sudy v platnom znení, súd vymedzil opatrovníkovi posudzovanej povinnosť podávať súdu správy o hospodárení s majetkom a správy o opatrovancovi.

22. O náhrade trov konania účastníkov súd rozhodol podľa § 52 CMP tak, že žiaden z účastníkov nemá právo na náhradu trov konania.

23. Podľa § 251 ods. 1 CMP trovy dôkazov platí štát. Keďže štátu vznikli trovy konania zaplatením odmeny a výdavkov za podaný znalecký posudok a nešlo o zjavne bezdôvodný návrh na začatie konania, súd rozhodol o trovách štátu tak, že sa štátu náhrada trov konania nepriznáva.

Poučenie:

Proti tomuto rozhodnutiu možno podať odvolanie v lehote 15 dní odo dňa jeho doručenia na Krajský súd v Trenčíne. Odvolanie sa podáva na Okresný súd Prievidza v troch vyhotoveniach (§ 357

písm. d/ CSP v spojení s § 362 ods. 1 CSP). Odvolanie musí obsahovať okrem všeobecných náležitostí (označenie súdu, ktorému je určené, kto ho robí, ktorej veci sa týka, čo sa ním sleduje, spisovú značku konania, podpis) označenie, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa toto rozhodnutie napáda, z akých dôvodov sa toto rozhodnutie považuje za nesprávne (odvolacie dôvody) a čoho sa odvolateľ domáha (odvolací návrh).